

Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi Teataja

AMETLIK AJAKIRI.

Ilmub tarviduse järgi, umbes 20 vihikut aastas. Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Haridus- ja sotsiaalministeerium (Tõnismägi 11). Telefon 453-49.

Nr. 3.

20. veebruaril 1935.

Nr. 3.

Avalikkude raamatukogude seaduse täiendamise seadus.

Raamatukogude komisjoni tegevuse alused ja kodukord.

Raamatukogujuhatajate kutseelise ettevalmistuse määrus.

Raamatukogujuhataja kutse omandamise ja raamatukogude juhatajate teenistuse määrus.

Raamatukogujuhatajate kutseelise ettevalmistuse ja kutseeksamite kavad.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi Kutseoskuse osakonna 1935 a. 15 veebruari korraldus nr. 6388 tööstuskoolis õpetatavate tööalade asjas.

AMETLIK OSA.

Avalikkude raamatukogude seaduse täiendamise seadus.
RT 27 — 1934, 210.

Riigikogu on võtnud vastu alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja.

Avalikkude raamatukogude seadus (RT 77/78 — 1924) täiendatakse § 9¹ ja 10¹ järgmises redaktsioonis:

§ 9¹. Riigi ja omavalitsuste poolt raamatukogudele uute raamatute muretsemiseks määratud summasid (§§ 7, 8 ja 9) on raamatukogud kohustatud tarvitama eeskätt nende raamatute ostmiseks, mis on tähendatud Haridus- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud ning raamatukogudele soovitatud raamatute nimestikkudes.

Raamatukogudele soovitatavate raamatute nimestikkude koostamiseks ja raamatukogude tegevuse arendamise alal vastavate kavade valmistamiseks asutatakse Haridus- ja sotsiaalministeeriumi juurde raamatukogude komisjon.

Komisjoni koosseisu, tegevuse alused ja kodukorra kinnitab Haridus- ja sotsiaalminister ministeeriumi koolivalitsuse direktori

ettepanekul. Samuti kinnitab Haridus- ja sotsiaalminister komisjoni liikmete tasunormid ja määrab komisjoni asjaajamise summad riigi eelarves selleks otstarbeks lubatud krediitide piires.

§ 10¹. Raamatukogude juhatajaks võivad olla isikud, kellel on vastav üldharidus ja kutseline ettevalmistus.

Raamatukogude juhatajailt nõutava üldhariduse ja kutselise ettevalmistuse ning raamatukogujuhataja kutse saamise alused ja korra määrab Haridus- ja sotsiaalminister. Samuti määrab Haridus- ja sotsiaalminister tähtaja, millest arvates raamatukogude juhatajaks peavad olema raamatukogujuhataja kutsega isikud.

Tallinnas, 21. märtsil 1934 a.

K. P ä t s

Peaminister

Riigivanema ülesannetes.

N. K a n n

Haridus- ja sotsiaalminister.

Raamatukogude komisjoni tegevuse alused ja kodukord.

Alus: Avalikkude raamatukogude seaduse täiendamise seaduse § 9¹ (RT 27 — 1934).

§ 1. Raamatukogude komisjoni ülesandeks on raamatukogudele soovitatavate raamatute nimestikkude koostamine ja raamatukogude tegevuse arendamiseks vastavate kavade valmistamine.

§ 2. Oma ülesannete täitmiseks raamatukogude komisjon:

- 1) jälgib ilmunud kirjandust ja koostab vähemalt kaks korda aastas avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude täiendamiseks soovitatavate raamatute nimestiku;
- 2) valmistab kavu raamatukogude juhatajate kutselise ettevalmistuse ja täiendamise alal;
- 3) valmistab kavu raamatukogude sisemise korraldamise alal;
- 4) aitab kaasa loengute, kirjandusnädalate ja -näituste korraldamisele hea kirjanduse selgitamise ja levitamise otstarbel;
- 5) otsib abinõusid raamatukogude tegevuse edendamiseks ning arutab ja selgitab raamatukogude tegevusse puutuvaid küsimusi.

§ 3. Raamatukogude komisjon koosneb juhatajast ja üheksast alalisest liikmest Haridus- ja sotsiaalministri määramisel. Komisjoni juhataja ja liikmed määratakse vastavate haridustegelaste ja eriteadlaste hulgast.

Komisjonil on õigus tema peale pandud ülesannete täitmisel tarvitada ka komisjoni mittekuuluvate vastavate eriteadlaste kui ka vastavate asutuste ja organisatsioonide kaastööd üksikute küsimuste alal. Ka võib komisjoni juhataja anda üksikute küsimuste ettevalmistamise mõnele komisjoni koosseisu mittekuuluvale eriteadlasele või haridustegelasele.

§ 4. Komisjoni asjaajamine toimub Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuses komisjoni juhataja juhatusel ja valvel.

Komisjonil on asjaajaja Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse ametnikkudest. Asjaajaja ülesandeks on raamatute nõutamine arvustamiseks, kirjavahetuse korraldamine, koosolekute protokollide kirjutamine ja üldse jooksva asjaajamise toimetamine.

§ 5. Komisjoni koosolekuid peetakse tarviduse järgi. Kutse koosolekule ja selle päevakorra saadab komisjoni juhataja komisjoni liikmetele võimalikult üks nädal enne koosolekut.

Komisjoni juhataja võib jätta kutsumata komisjoni koosolekule mõne komisjoni alalise liikme, kui sellel koosolekul ei tule arutusele selle liikme erialasse puutuvaid küsimusi või tema poolt ettevalmistatud kavu.

§ 6. Komisjoni koosolek on otsusevõimeline, kui on koos vähemalt neli komisjoni alalist liiget ja komisjoni juhataja või tema asemik.

Komisjoni kaastöötajatel (§ 3 teine lõik) on komisjoni koosolekul hääleõigus nende poolt ettevalmistatud küsimuste otsustamisel.

§ 7. Komisjoni otsus on maksev, kui selle poolt on enam kui pool koosolejatest. Jaatav otsus arvustatava raamatu kohta on maksev, kui poolt hääletajate hulgas on ka raamatu arvustaja.

§ 8. Komisjoni juhatajal on õigus komisjoni päevakorda võetud küsimusi päevakorrast välja jätta kui ka komisjoni koosolekul arutamisel olevate küsimuste otsustamist edasi lükata kuni järgmise koosolekuni.

§ 9. Raamatukogudele soovitatavate raamatute nimestiku koostamiseks jaotavad komisjoni juhataja ja alalised liikmed oma vahel töö nõnda, et igal ühel neist tuleb jälgida teatav liik või teavad liigid kirjandust, mis lähedased tema ettevalmistusele ning tegevuse või huvi aladele.

§ 10. Soovitatavate raamatute nimestikku võtab komisjon:

- 1) raamatud, millised tunnustab raamatukogudele soovitatavateks sellekohaste otsustega raamatukogude komisjon;
- 2) raamatud, mis soovitatud Haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt koolidele, kui need raamatud on sisult kohased raamatukogudele.

§ 11. Raamatute raamatukogudele soovitamise otsustab komisjon komisjoni juhataja või mõne alalise liikme või komisjoni kaas-

töötaja (§ 3 teine lõik) kirjaliku arvustuse alusel ja ettepanekul, ära kuulates arvustaja suulised seletused ning komisjoni liikmete arvamused ja seisukohad.

Tarbe korral võib komisjon kui ka komisjoni juhataja otsustada anda komisjoni koosolekul arutusel olev raamat täiendavaks arvustamiseks mõnele teisele komisjoni liikmele või kaastöötajale.

§ 12. Raamatute arvustamise alused ja raamatute raamatukogudele soovitamise põhimõtted määrab komisjon komisjoni juhataja juhendite alusel.

Raamatute kirjaliku arvustuse ning soovitamise ettepaneku kava määrab komisjoni juhataja.

§ 13. Raamatukogudele soovitatavad raamatud jaotab komisjon soovitatavateks esimeses või teises järjekorras vastavalt raamatute sisulisele väärtusele ja raamatukogude ülesannetele ning märgib nimestikus esimeses järjekorras soovitatavad raamatud rooma numbriga I ja teises järjekorras soovitatavad — numbriga II.

§ 14. Käesoleva kodukorra § 2 pp. 2—5 tähendatud ülesannete alal valmistab komisjon kavu ja arutab ning selgitab küsimusi kas komisjoni või komisjoni juhataja või liikme ettepanekul või algatusel või Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse ettepanekul.

Raamatukogud, raamatukogude ülalpidajad ning teised vastavad asutused ja isikud, kes soovivad algatada põhimõtteliku tähendusega kavatsusi raamatukogude alal, esitavad omad sellekohased soovid Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsusele, kes esitab need ettepanekud komisjonile läbivaatamiseks ja vastavate kavade koostamiseks.

§ 15. Komisjonil ja komisjoni juhatajal on õigus käesoleva kodukorra § 14 tähendatud kavade eelnõude koostamiseks ja ettepanekute selgitamiseks moodustada alamkomisjone komisjoni liikmetest, tarbe korral komisjoni mittekuuluvate eriteadlaste osavõtul, kui ka usaldada nende eelnõude koostamise ja ettepanekute selgitamise komisjoni üksikutele liikmetele või mõnele vastavale asutusele või organisatsioonile.

§ 16. Raamatukogude komisjoni poolt koostatud soovitatavate raamatute nimestikud, valmistatud kavad ning kõik otsused ja ettepanekud esitatakse komisjoni juhataja poolt Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse direktorile.

§ 17. Komisjoni poolt koostatud soovitatavate raamatute nimestiku kinnitab Haridus- ja sotsiaalminister koolivalitsuse direktori ettepanekul.

Komisjoni poolt valmistatud kavad ning komisjoni otsused ja ettepanekud kinnitab sellekohaste seaduste ja määruste alusel vastavalt Haridus- ja sotsiaalminister või koolivalitsuse direktor.

§ 18. Haridus- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud raamatukogudele soovitatud raamatute nimestikud avaldatakse ajakirjas „Haridus- ja sotsiaalministeeriumi Teataja“.

§ 19. Avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude ülalpidajad ning nende raamatukogude juhatajad, toimkonnad ja nõukogud on kohustatud tarvitama riigi ja omavalitsuste poolt raamatukogudele uute raamatute muretsemiseks määratud summasid eeskätt raamatukogudele soovitatud raamatute nimestikkudes (§ 18) tähendatud raamatute ostmiseks, eelistades seejuures esimesse järjekorda (§ 13) märgitud raamatuid.

§ 20. Komisjoni poolt valmistatud kavad ning komisjoni otsused ja ettepanekud, mis kinnitatud vastavalt Haridus- ja sotsiaalministri või koolivalitsuse direktori poolt (§ 17 teine lõik), teostatakse ministeeriumi koolivalitsuse poolt tarbe korral komisjoni, kohalikkude koolivalitsuste ning teiste vastavate asutuste ja organisatsioonide kaasabil ja kaastegevusel.

Tallinnas, 18. juunil 1934 a.

Nr. 3727.

Haridus- ja sotsiaalminister N. K a n n.

Koolivalitsuse direktor P. M ä g r a k e n.

Raamatukogujuhatajate kutselise ettevalmistuse määrus.

Alus: Avalikkude raamatukogude seaduse täiendamise seaduse §§ 9¹ ja 10¹ (RT 27 — 1934).

§ 1. Raamatukogujuhatajate kutselise ettevalmistuse eesmärgiks on võimaldada soovijatele omandada teadmisi ja oskusi, mis tarvilikud raamatukogude tegevuse edukaks juhtimiseks ja otstarbekohaseks arendamiseks ning raamatukogujuhataja kutse saamiseks.

§ 2. Raamatukogujuhatajate kutselist ettevalmistust korraldab ja edendab Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus ministeeriumi juures asuva Raamatukogude komisjoni, maa- ja linnakoolivalitsuste, Tartu ülikooli, Tallinna ja Tartu keskraamatukogude, Eesti rahva muuseumi arhiivraamatukogu, Eesti raamatukoguhoidjate ühingu ning teiste vastavate asutuste ja organisatsioonide kaasabil ja kaastegevusel.

§ 3. Kutseline ettevalmistus on teoreetiline ja praktiline.

Teoreetilise ettevalmistuse hulka kuuluvad järgmised õppeained: kasvatusteadus; kirjanduslugu; raamatu ja raamatukogu ajalugu; raamatukogude asutamine, valitsemine ja nende tegevuse juhtimine; raamatukogude tehnika; vabaharidustöö.

Praktilise ettevalmistuse moodustab praktiseerimine raamatukogudes.

§ 4. Eelmises (3) paragrahvis tähendatud õppeainete õppekavad kinnitab Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus Raamatukogude komisjoni ettepanekul.

§ 5. Kutselise ettevalmistuse abinõudeks on raamatukogunduse kursused, raamatukogupäevad, nõupidamised, raamatute näitused ja vastav kirjandus ning praktiseerimine raamatukogudes.

§ 6. Raamatukogunduse kursuste korraldamise kava koostab Raamatukogude komisjon igal aastal hiljemalt 1. maiks, arvestades maa- ja linnakoolivalitsuste, Eesti raamatukoguhoidjate ühingu ja teiste vastavate asutuste ja organisatsioonide soove ja seisukohti.

Koostatud kursuste kava esitatakse komisjoni juhataja poolt ministeeriumi koolivalitsusele. Kursuste kava ühes eelarvega kinnitab Haridus- ja sotsiaalminister ministeeriumi koolivalitsuse direktori ettepanekul.

§ 7. Haridus- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud kursuste korraldamise kava teostatakse ministeeriumi koolivalitsuse poolt käesoleva määruse § 2 tähendatud asutuste ja organisatsioonide kaasabil ja kaastegevusel.

§ 8. Kursuste õppekavad kinnitab ning kursuste juhataja ja õppejõud määrab ministeeriumi koolivalitsus. Kursustel õpetatakse täielikult või osaliselt kas kõiki käesoleva määruse § 3 tähendatud õppeaineid või ainult üksikuid neist õppeainetest. Täienduskursustel õpetatakse ka teisi vastavaid õppeaineid.

§ 9. Kursuste õppetöö on teoreetiline ja praktiline. Kursuste lähema töökava koostab kursuste juhataja, arvestades kinnitatud õppekava piirides kursustest osavõtjate soove.

§ 10. Raamatukogunduse kursustest võivad osa võtta raamatukogujuhatajad ja teised raamatukogude alal töötavad töötajad ning, kui ruum lubab, raamatukogundusest huvitatud isikud. Esi- meses järjekorras võetakse kursustele raamatukogujuhatajaid ning isikuid, kes on praktiseerinud raamatukogus ja kes soovivad omandada raamatukogujuhataja kutse.

§ 11. Kursuste aeg ja koht ning lähem korraldaja teatatakse ajakirjanduse kaudu hiljemalt kaks nädalat enne kursuste algust.

Kursustest osavõtmise suhtes tuleb pöörduda suuliselt või kirjalikult kursuste lähema korraldaja poole.

§ 12. Käesoleva määruse § 5 tähendatud kutselise ettevalmistuse teiste abinõude kasutamisele aitab ministeeriumi koolivalitsus ja Raamatukogude komisjon kaasa võimaluste piirides.

Tallinnas, 22. nov. 1934 a. Nr. 32086.

Haridus- ja sotsiaalminister N. K a n n.
Koolivalitsuse direktor P. M ä g r a k e n.

Raamatukogujuhataja kutse omandamise ja raamatukogude juhatajate teenistuse määrus.

RT 102 — 1934, 799.

Alus: Avalikkude raamatukogude seaduse täiendamise seaduse §§ 9¹ ja 10¹ (RT 27 — 1934 art. 210).

I. Raamatukogujuhataja kutse omandamine.

§ 1. Raamatukogujuhataja (-hoidja) kutse on kahte liiki: I järgu kutse ja II järgu kutse.

§ 2. Raamatukogujuhataja I järgu kutse omanikkudel on õigus olla raamatukogujuhatajaks kõikides avalikkude raamatukogude võrku kuuluvates raamatukogudes. II järgu kutse omanikkudel on õigus olla raamatukogujuhatajaks maal ja alevites asuvates avalikkude raamatukogude võrku kuuluvates raamatukogudes ning abijuhatajateks, raamatukoguhoidjateks ja raamatukoguametnikkudeks kõikides avalikkude raamatukogude võrku kuuluvates raamatukogudes.

§ 3. Raamatukogujuhataja kutse antakse isikutele, kes on omandanud vastava üldise ja kutselise ettevalmistuse, õiendanud kutseeksamid ning tunnustatud raamatukogujuhataja kutse vääriliseks.

§ 4. Raamatukogujuhataja I järgu kutse eksamitele võetakse vastu isikuid, kes:

- 1) on Eesti Vabariigi kodanikud ja oskavad riigikeelt;
- 2) on lõpetanud kõrgema õppeasutuse või omandanud kesk- või kutsekooliõpetaja kutse teaduslikkude õppeainete alal;
- 3) on lõpetanud Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse poolt korraldatud raamatukogunduse kursused ja on praktiseerinud mõnes suuremas raamatukogus vähemalt ühe aasta, kui see praktika on tunnustatud rahuldavaks selle raamatukogu juhataja ning õppe- ja kasvatustöö ülevälve teostaja poolt.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus võib lubada raamatukogujuhataja I järgu kutse eksamitele ka isikuid, kellel on gümnaasiumi või sellele vastav haridus, kui need isikud vastavad käesoleva paragrahvi p.p. 1 ja 3 tähendatud nõudeile.

§ 5. Raamatukogujuhataja II järgu kutse eksamitele võetakse vastu isikuid, kes:

- 1) on Eesti Vabariigi kodanikud ja oskavad riigikeelt;
- 2) on lõpetanud keskkooli või omandanud keskkoolile vastava hariduse või omandanud kesk-, kutse- või algkooliõpetaja kutse;

- 3) on lõpetanud Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuse poolt korraldatud raamatukogunduse kursused ja on praktiseerinud raamatukogus vähemalt üks aasta, kui see praktika on tunnustatud rahuldavaks selle raamatukogu juhataja ning õppe- ja kasvatustöö ülevälve teostaja poolt.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus võib lubada raamatukogujuhataja II järgu kutse eksamitele ka isikuid, kes on omandanud hariduse, mis on vähemalt kahe õppeaasta võrra kõrgem 6 kl. algkooli kursusest, kui need isikud vastavad käesoleva paragrahvi p.p. 1 ja 3 nõudeile.

§ 6. Raamatukogujuhataja kutse eksamid koosnevad kahest osast: teoreetilisest ja praktilisest.

Teoreetilisse ossa kuuluvad: kasvatusteadus, kirjanduslugu, raamatu ja raamatukogu ajalugu; raamatukogude asutamine, valitsemine ja nende tegevuse juhtimine; raamatukogude tehnika; vabaharidustöö.

Praktilisse ossa kuuluvad kaks proovitundi eksamikomisjoni poolt määratavate kutseainete alal, neist üks raamatukogude tehnika alal.

§ 7. Eksamist kasvatusteaduses vabastatakse isikud, kellel on õpetajakutse või kes on õiendanud Tartu ülikoolis selles aines vastava eksami, ning eksamist kirjandusloos isikud, kes on õiendanud Tartu ülikoolis selles aines vastava eksami või kellel on kesk- või kutsekooliõpetaja kutse eesti keele ja kirjanduse alal.

Proovitudide andmisest võib eksamikomisjon vabastada õppe- ja kasvatustöö ülevälve teostaja sellekohase tunnistuse põhjal isikuid, kes on praktiseerinud raamatukogus hea eduga vähemalt ühe aasta kestusel.

Isikud, kes on lõpetanud Tartu ülikooli, õiendanud seal eksami bibliograafias, kasvatusteaduses ja kirjandusloos vähemalt alamastme ulatuses ning praktiseerinud ühe aasta mõnes suuremas raamatukogus, sellest vähemalt 4 kuud avalikus raamatukogus, vabastatakse eksamikomisjoni poolt kõigist I järgu eksamiainetest ja proovitudidest.

§ 8. Eksamite kavad kinnitab Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus raamatukogude komisjoni ettepanekul.

§ 9. Eksamid korraldab raamatukogude komisjoni poolt valitud ja ministeeriumi koolivalitsuse poolt kinnitatud eksamikomisjon.

Eksamikomisjon koosneb esimehest, kelleks on raamatukogude komisjoni juhataja, ja neljast liikmest.

Eksamikomisjoni esimehe ja liikmete tasu normid kinnitab Haridus- ja sotsiaalminister.

§ 10. Eksamid korraldatakse vähemalt kord aastas. Eksamite korraldamise koht ja aeg teatatakse ajakirjanduse kaudu vähemalt üks kuu enne eksamite algust.

§ 11. Eksamitele pääsemiseks tuleb esitada ministeeriumi koolivalitsusele hiljemalt üks nädal enne eksamite algust vastav sooviavaldus, juurde lisades sellele originaalis või kinnitatud ära kirjas:

- 1) lühike elulookirjeldus ja isikut tõendav tunnistus;
- 2) tunnistus hariduse kohta;
- 3) riigikeele oskust tõendav tunnistus, kui see oskus ei avaldu haridust tõendavast tunnistusest;
- 4) tunnistus raamatukogus praktiseerimise kohta ühes õppe- ja kasvatustöö ülevälve teostaja seisukohaga ja tunnistus raamatukogunduse kursustest osavõtmise kohta.

§ 12. Eksamineerimine toimub eksamikomisjoni või selle üksikute liikmete poolt komisjoni poolt määratud korra alusel eksamikomisjoni esimehe otsusel.

§ 13. Eksamite käigu ja tagajärgede kohta kirjutatakse protokoll. Eksaminandi teadmisi ja oskusi hinnatakse sõnadega „väga hea“, „hea“, „rahuldav“, „puudulik“ või „nõrk“.

Eksamite protokoll esitatakse eksamikomisjoni esimehe poolt ühes eksamikomisjoni seisukohaga kinnitamiseks ministeeriumi koolivalitsusele.

§ 14. Isikuile, kes on õiendanud eksamid vähemalt rahuldavalt ja kelle suhtes eksamite protokoll kinnitatud, annab ministeeriumi koolivalitsus vastavalt raamatukogujuhataja I järgu või II järgu kutsetunnistuse.

§ 15. Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus võib anda isikuile, kes on töötanud raamatukogu juhatajana või abijuhatajana või instrueerijana — revideerijana vähemalt 5 aastat heade tagajärgedega vastavalt nende haridusele raamatukogujuhataja I või II järgu kutsetunnistuse.

II. Raamatukogude juhatajate teenistus.

§ 16. Linnades asuvate avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude juhatajateks peavad olema, arvates 1. jaanuarist 1938, isikud, kes on omandanud raamatukogujuhataja I järgu kutse.

Ainult nendes linnades asuvate raamatukogude juhatajateks, kus elanikkude arv on alla 5.000, võib Haridus- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsus lubada määrata ka raamatukogujuhataja II järgu kutsega isikuid kuni 1. jaanuarini 1940.

§ 17. Maal ja alevites asuvate avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude juhatajateks peavad olema, arvates 1. jaanuarist 1940, isikud, kes on omandanud raamatukogujuhataja I või II järgu kutse.

§ 18. Avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude juhatajate vabadele kohtadele tuleb, arvates 1. jaanuarist 1937, määrata isikuid, kes on omandanud raamatukogujuhataja I või II järgu kutse.

Ainult sel puhul, kui kandidaatide hulgas ei ole raamatukogujuhataja kutsega isikuid, võib nendele vabadele kohtadele määrata raamatukogujuhataja kohusetäitjana vastavalt käesoleva määruse §§ 16 ja 17 tähendatud tähtaegadeni isikuid, kellel puudub raamatukogujuhataja kutse.

§ 19. Avalikkude raamatukogude võrku kuuluvate raamatukogude ülalpidajad on kohustatud teatama, arvates 1. jaanuarist 1937, vastavale koolinõunikule raamatukogujuhatajate ametisse määramisest, saates ühtlasi koolinõunikule järgmised teated: ametisse määratud raamatukogujuhataja ees- ja perekonnanimi, tema haridus ja kutseline ettevalmistus ning tema raamatukogujuhataja kutsetunnistuse ärakiri; kui ametisse on määratud kutseta isik, siis selle määramise põhistused.

§ 20. Käesoleva määruse §§ 16—19 täitmise järelevalve kuulub õppe- ja kasvatustöö ülevälve teostajatele, eeskätt koolinõunikku-
dele nende tegevuspiirkondadesse kuuluvate raamatukogude alal.

Tallinnas, 22. novembril 1934. Nr. 32087.

Haridus- ja sotsiaalminister N. K a n n.
Koolivalitsuse direktor P. M ä g r a k e n.

Kinnitan ja panen maksma Raamatukogujuhataja kutse omandamise ja raamatukogude juhatajate teenistuse määruse § 8 (RT 102 — 1934) põhjal.

Tallinnas, 2. veebruaril 1935. Nr. 32479.

HSM. Koolivalitsuse direktor P. M ä g r a k e n.

RAAMATUKOGUJUHAATAJATE KUTSELISE ETTEVALMISTUSE JA KUTSEEKSAMITE KAVAD.

I. Kasvatusteadus.

Raamatukogujuhataja I ja II järgu kutse alal.

Kasvatuse mõiste, võimalus ja siht.

Isiku kujunemist mõjustavad tegurid: keha konstitutsioon, pärilikkus, eeskuju, harjumus, sisendatavad ideed.

Vaimse arengu astmed: lapse-iga (1—7), algkooli-iga (8—13), noorus (14—20) ja täisiga (üle 20 a); nende omapära.

Lapse aistingute, taju ja kujutluste areng. Inimese mälu, fantaasia, mõtlemine, tähelepanu; keel: kõnelemine, lugemine, kirjutamine.

Laste ideaalid ja huvid. Laste looming.

Seksuaalne areng. Esteetiline areng. Moraalsed tunded. Sotsiaalsed instinktid.

Patriootiline kasvatus, rahvuslik kasvatus, religioosne kasvatus. Pilt, laul, muusika, mäng laste elus. Teater, kino.

Raamat: lektüüri tähtsus; lektüür kasvatus- ja ravivahendina.

Sünnis ja ebasünnis lektüür: a) lapseas, b) algkoolieas, c) nooruses, d) täiseas, e) vanemas eas.

Lugemishuvi tekkimine ja selle virgutamine. Lugemishuvi sõltuvus vanusest, soost, elukutsest, keskkonnast, moest jne.

Õppe- ja käsiraamatud I ja II järgu kutse alal:

V. James — Kõned õpetajaile psühholoogiast.

A. Elango — Kasvatusteadus.

E. Faguet — Kuidas lugeda.

A. Kuks — Eesti koolinoorsoo ideaalid.

Täiendavalt I järgu kutse alal:

K. Ramul — Psühholoogia.

Ch. Richardson — Raamatute valikust ja sellest kuidas neid lugeda.

II. Kirjanduslugu.

1. Raamatukogujuhataja I järgu kutse alal.

Eesti kirjanduslugu. Rahvaluule ja selle kogumine. Eestikeelse kirjanduse algus: esimesed raamatud, vaimulik kirjandus, ilmaliku kirjanduse algus. Esimesed eesti soost kirjanikud. Ärkamis-aeg; venestusaeg; romantism. Realismi algus. Noor-Eesti ja uusromantism. Uusrealism ja kaasaegne ilukirjandus.

Tähtsamate kirjandusloo käsiraamatute, monograafiate ja kirjanduslikkude ajakirjade tundmine. Teoste analüüsiks vajalikud eelteadmised kirjandusteooriast.

Lühike ülevaade tähtsamate Euroopa rahvaste kirjandusest (kreeka- rooma, prantsuse, inglise, saksa, vene, soome). Väljapaistvamaid nimesid (eriti, kelle teoseid tõlgitud eesti keelde) skandinaavia, poola, ungari, itaalia, hispaania ja läti kirjandusest.

Õppe- ja käsiraamatud:

K. Mihkla — Eesti kirjanduse ülevaade I—IV.

M. Kampmann — Eesti kirjandusloo peajooned I—IV.

Väliskirjanduse ülevaateid seeriast „Keel ja kirjandus“ ning „Eesti Entsüklopeediast“.

Eesti kirjanduse tähtsamad teosed iga kirjandusliku perioodi ja voolu alalt ning välismaa kirjanduse silmapaistvamad teosed (eksamitel on hinnatavad eeskätt teoste eneste lugemisest saadud teadmised ja muljed).

2. Raamatukogujuhataja II järgu kutse alal.

Eesti kirjandusloo lühike ülevaade. Rahvaluule ja selle kogumine. Esimesed raamatud eesti keeles. Vaimuliku ja ilmaliku kirjanduse esimesi viljelejaid. Esimesed eesti soost kirjanikud. Ärkamis- ja venestamisaja romantism. Realismi algus. Noor-Eesti ja uusromantism. Uusrealism ja kaasaegne ilukirjandus.

Tähtsamaid nimesid väliskirjandusest (eriti, kelle teoseid on olemas eestikeelses tõlkes).

Õppe- ja käsiraamatud:

Fr. Tuglas — Lühike eesti kirjanduslugu.

Eesti kirjanduse tähtsamad teosed iga kirjandusliku perioodi ja voolu alalt (eksamil on hinnatavad eeskätt teoste eneste lugemisest saadud teadmised ja muljed).

III. Raamatu ja raamatukogu ajalugu.

1. Raamatukogujuhataja I järgu kutse alal.

Raamatu ja raamatukogu üldine ajalugu: kirja tekkimine ja kirjaasjandus; trükikunsti leiutamine ja levimine; raamatute levitamine ja raamatukaubandus; raamatukogud antiik- ja keskajal; raamatukogud uuel ajal; rahvaraamatukogude liikumine ja seisukord tähtsamais riikides.

Eesti raamatu ajalugu: Eesti raamatu areng; trükikunsti areng Eestis; raamatute levitamine Eestis; Eesti bibliograafia.

Eesti raamatukogude ajalugu: rahvaraamatukogude asutamine ja tegevus ning seisukord kuni riikliku iseseisvuseni; hariduslike ja majanduslike organisatsioonide tegevus rahvaraamatukogude liikumise alal; rahvaraamatukogude areng ja tegevus ning seisukord riikliku iseseisvuse ajal.

Teaduslikud ja rahvusraamatukogud Eestis.

Õppe- ja käsiraamatud:

Fr. Puksov — Eesti raamatu arengulugu seoses kirja ja raamatu üldise arenemisega.

Fr. Puksov — Raamat ja tema sõbrad.

R. Antik — Eesti rahvuslik arhiivraamatukogu.

R. Antik — Eesti raamatute üldnimestik (eriti sissejuhatav osa ja teised seletused).

R. Alas — Rahvaraamatukogud Eestis.

Eesti raamatute üldnimestik (eriti sissejuhatav osa ja teised seletused).

Ajakiri „Raamatukogu“ (vastavad kirjutused).

Ajakiri „Eesti Statistika“ (kirjutused avalikkude raamatukogude, kirjastuse, ajakirjanduse ja kirjandusturu alal).

Eesti Vabariigi Tartu Ülikool 1919—1929 (Kirjutus „Tartu Ülikooli raamatukogu“, lk. 301—332).

2. Raamatukogujuhataja II järgu kutse alal.

Eesti raamatu üldine areng ja levitamine. Eesti bibliograafia.

Eesti raamatukogude ajalugu: rahvaraamatukogude asutamine ja tegevus ning seisukord kuni riikliku iseseisvuseni; hariduslike ja majanduslike organisatsioonide tegevus rahvaraamatukogude liikumise alal; rahvaraamatukogude areng ja tegevus ning seisukord riikliku iseseisvuse ajal.

Õppe- ja käsiraamatud:

Fr. Puksov — Eesti raamatu arengulugu seoses kirja ja raamatu üldise arenemisega (lk. 5—46 ja 156—170).

Fr. Puksov — Raamat ja tema sõbrad (kaks viimast peatükki).

R. Alas — Rahvaraamatukogud Eestis.

Ajakiri „Raamatukogu“ (vastavad kirjutused).

Ajakiri „Eesti Statistika“ (kirjutused avalikkude raamatukogude alal).

IV. Raamatukogude asutamine, valitsemine ja nende tegevuse juhtimine.

Raamatukogujuhataja I ja II järgu kutse alal.

Raamatukogude asutamine ja võrgu korraldamine. Raamatukogude osakonnad ja rändraamatukogud. Ainelised võimalused raamatukogude ülalpidamiseks ja tegevuse arendamiseks. Raamatukogu asupaik ja ruumid.

Raamatukogujuhataja ülesanded ja ettevalmistus. Käitumine lugejatega. Raamatukogu nõukogu ja toimkond. Raamatukogu ja hariduslike seltside ning asutuste koostöö. Raamatukogude ülevahe.

Raamatukogu kodukord. Raamatukogu tegevuse põhimõtteid kirjanduse hankimise ja kasutamise alal. Raamatukogu tähtsuse selgitamine ja hea kirjanduse levitamine.

Raamatukogu haridus-kasvatusasutusena. Lugemistuba. Laste-raamatukogu. Kodune raamatukogu. Kohalik muuseum.

Seaduste ja määruste eeskirjad raamatukogude asutamise, valitsemise ja tegevuse alal.

Õppe- ja käsiraamatud:

A. Kurvits — Raamatukogu ja vabaharidustöö.

A. Sibul — Raamatukoguhoidja käsiraamat (vastavad kirjutused).

- J. Kaiv ja A. Kurvits** — Hariduseala korraldus (lehek. 43—53 raamatukogude ülevalve asjas).
 Ajakiri „Raamatukogu“ (vastavad kirjutused).
H. Mugasto — Raamat ja lugejaskond (Kirjutus ajakirjas „Looming“ 1934).

V. Raamatukogude tehnika.

Raamatukogujuhataja I ja II järgu kutse alal.

Raamatukogu ruumid ja sisseade:apid, riulid, laudad j.t.; ruumide ja sisseade tervishoidlikud ja esteetilised nõuded.

Raamatute valik ja ostmine. Raamatute hoidmine ja kaitse.

Raamatute inventariseerimine; üldnimestik. Raamatute liigitamine ja liigitamise süsteemid. Kataloogimine; kataloogimise juhised. Raamatute asetamine riulitele.

Raamatute laenutamine: laenutamise viisid; lugejate nimestik.

Arvustik ja statistika: raamatukogu tarvitamise päevik; aruanded; raamatukogu statistika põhjooned.

Seaduste ja määruste eeskirjad raamatukogude tehnika alal.

Õppe- ja käsiraamatud I ja II järgu kutse alal:

- A. Sibul** — Raamatukoguhoidja käsiraamat.
A. Kurvits — Raamatukogu ja vabaharidustöö (vastavad kirjutused ning seadused, määrused ja korraldused raamatukogude alalt).
 Ajakiri „Raamatukogu“ (vastavad kirjutused, eriti kirjutus „Kataloogimise juhised“).

Täiendavalt I järgu kutse alal:

- R. Antik** — Oskussõnastik raamatukogunduse ja bibliograafia alalt.
H. Mugasto — Kümnenndliigitus. Eesti liigitussüsteem kolmes astmes.

VI. Vabaharidustöö.

Raamatukogujuhataja I ja II järgu kutse alal.

Vabaharidustöö ja kool. Vabaharidustöö vajadus, ülesanded ja tähtsus. Vabaharidustöö üldised põhimõtted (isetegevus, kava-pärasus, elulähedus j.t.). Vabaharidustöö ja raamatukogu. Raamatukogujuhataja ülesanded vabaharidustöö alal. Vabaharidustöö üldine ajalooline areng.

Enesearendamistöö; enesearendamistöö ülesanded ja tähtsus; head raamatud, elu, hariduslik selts ja mitmekesised muud enesearendamisvahendid; raamatute lugemine ja juhendite andmine

selleks; enesearendaja kirjatööd ja praktilised tööd, enesearendaja töökava; enesearendajate ühistöö ning raamatukogujuhatajate ja teiste haridustegelaste kaasabi selles ühistöös.

Õpiringitöö: õpiringi asutamise võimalused; õpiringi tegevuse põhimõtted ja tähtsus; õpiringi tegevuse korraldamine.

Õppe- ja käsiraamatud:

A. Kurvits — Haridustegelase käsiraamat (lehek. 21—36).

A. Kurvits — Enesearendus ja edasiõppimine.

E. Kubjas — Õpingid. Käsiraamat nende tegelikuks korraldamiseks.

Tallinnas, 31. jaanuaril 1935.

Raamatukogude komisjoni esimees G. Ollik.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi Kutseoskuse osakonna 1935 a. 15. veebruari korraldus nr. 6388 maa- ja linnakoolivalitsustele ja kolmeaastase kursusega tööstuskoolide juhatajaile tööstuskoolis õpetatavate tööalade nimetuste asjas.

Kuna pärast tööstuskooli lõputunnistuste vormi maksmapanemist on avaldatud Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud tööalade nimekiri ja selle täiendused (RT 95 — 1934, 765, RT 105 — 1934, 834, RT 17 — 1932, 134, RT 89 — 1933, 652), siis tuleb lõputunnistuse teksti viimises reas õppinud tööliste kutse omandamise kohta kirjutada selle tööala nimetus, mis kooli kursuse lõpetaja vastavas osakonnas on õppinud peatööna ja mis leidub ülalnimetatud Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud tööalade nimekirjas. Endistel lõpetajatel varustatakse nende tunnistused tunnistuse omaniku soovil 1935. aasta või järgmiste aastate eksamikomisjoni otsusel kooli poolt kooli juhataja ja õppe-nõukogu sekretäri allkirjaga koolikirjavahetuse järjekorralise numbri ja kuupäeva (ühes pitsatiga) all märkusega selle kohta, et lõputunnistuses nimetatud õppinud tööliste üldnimeline kutse kuulub sellele ja sellele tööalale. Tuleb pidada silmas, et sellist tööala nimetust saab tuua nii uutes kui senistes tunnistustes vaid siis, kui lõpetajat on võimalik viia mõne tööala kui peatööala alla. (Kui seda ei ole võimalik, siis tuuakse õppinud tööliste nimetus osakonna nimetuse alusel nagu senini, näit. õppinud tööline puutöö alal). Seejuures ei saa kolmeaastase normaalõppeaja juures tuua rohkemat kui ühe tööala nimetuse.

Lähtudes eeldust tuleb olevate osakondade juures, vastavalt iga üksiku kooli olukorrale tööalade nimetuste suhtes, talitada järgmiselt:

1) puuosakonnas ühe tööala nimetus neist, mis toodud Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud tööalade nimekirja peat. XI (puutööstus) nr. 1—4, või ehituspusepa tööala nimetus peat. I (ehitustööstus) nr. 1;

2) metalliosakonnas ühe tööala nimetus nimekirja peat. VIII (metallitööstus) nr. 1—4, 8 ja 10;

3) maalriosakonnas nimekirja peat. VII nr. 1 toodud tööala nimetus.

Ehitusosakonnas võib tuua ühe tööala nimetuse peat. I (ehitustööstus) nr. 1—3, kusjuures ehituskümniku nimetus jääb ära, või jälle ehituskümniku nimetuse ilma lähema tööala nimetuseta. Sellisel puhul, kui ehituskümnik, millist kutset ei registreerita tööoskuseametis, soovib saada õppinud tööliste kutse ühel peat. I (ehitustööstus) nr. 1—3 tööaladest, tuleb temal tegutseda vähemalt kaks aastat vastaval tööalal ja õiendada tööstuskooli lõpetajate eksamikomisjonis eksam vastaval tööalal, milline eksam koosneb vaid lõputöö valmistamisest ühes kalkulatsiooniga ja selle seletusest. Seejuures lõputöö asemel võib eksamikomisjon arvestada nimetatud kahe aasta kestel tehtud töid. Sama on maksev ka varem lõpetanute kohta. Tunnistus varustatakse eksami õiendamise puhul vastava märkusega samas korras kui muus osakondades.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi Kutseoskuse osakond palub koolide juhatajaid, arvestades ühtlasi tööstuskooli revideerimiste põhjal saadetud kokkuvõtteid (kus need saadud), teatada: a) milliseid tööalaseid üldnimetatuid iga üksik kool oma osakondade kohaselt võiks lugeda endale vastavaiks käesoleva kooliaasta lõpetajate ja varemaste aastate lõpetanute tarvis (igal lõpetajal või lõpetanul ainult üks tööala) ja b) millised tööalad võiksid tulla lisaks, alates 1936 aasta lõpetajaist.

Kutseoskuse osakonna direktor V. P ä t s.

Sekretär E. O i s s a r.

Vastutav toimetaja A. Kurvits.
Väljaandja: Haridus- ja sotsiaal-
ministeerium.

Riigi trükikoja trükk,
Tallinn, Niine t. 11.